

## Més Europa, 25 anys després

Malgrat tots els problemes, la UE és l'única forma d'enfrontar-nos al futur en un món globalitzat

JOSEP BORRELL, President de l'Institut Universitari Europeu de Florència

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 12 de juny del 2010

L'expressió «vint-i-cinc anys de...» fa venir a la memòria els que es va inventar el franquisme per presentar-se com una època de pau i prosperitat. Aquells van ser 25 anys d'emmordassada pau dels cementiris durant els quals milions d'espanyols van conèixer Europa des de la dura pell de l'emigrant i van contribuir amb els seus estalvis a finançar el desenvolupament del país. Ara celebrem uns 25 anys ben diferents, els transcorreguts des de l'adhesió d'Espanya al que llavors se'n deia Comunitat Econòmica Europea, o simplement Europa com a referència de llibertat, progrés i justícia social.

Tot i que la memòria encara fresca es resisteixi a acceptar-ho, ja han passat 25 anys. Els millors de la nostra història moderna des de la batalla de Trafalgar. Aquesta referència històrica marca per a molts europeus un punt d'inflexió en la nostra història comuna. Per a nosaltres va ser el principi de la fi de l'imperi americà i del tancament en nosaltres mateixos, exhaustos per les conquestes i devastats per la guerra, embrancats en les nostres pròpies rivalitats i absents de les revolucions industrials i burgeses que van conformar una modernitat estranya a nosaltres.

El nostre aïllament ens va estalviar participar en les dues grans carnisseries europees, la del 14 i la del 39. Al final de l'última, Europa estava més exsangüe que nosaltres a principis del XIX. Els europeus havien aconseguit gairebé consumir el seu suïcidi col·lectiu i aquell

combat fratricida va acabar amb el seu paper motor de la història del món. Però un continent destruït, dividit, afamat i amenaçat va saber enterrar els seus antagonismes identitaris per començar a crear solidaritats de fet que havien de teixir una xarxa de dependències mútues perquè la guerra fos impossible.

Espanya va estar molt de temps absent d'aquell miracle històric. Ortega veia en Europa la solució al problema d'Espanya, però aquella solució va trigar massa a arribar, primer pel franquisme, que ens feia inacceptables, i després per discussions de rereguarda sobre els enciams i tomàquets amb què suposadament arruinaríem els nostres veïns francesos i pel temor a la invasió dels nostres excedents de mà d'obra, que ja se n'havien anat a Europa abans que en forméssim part.

La nostra entrada a Europa es va demorar fins a 10 anys després de la mort de Franco. Van ser negociacions dures i difícils, però si no haguéssim superat tots els obstacles avui seríem una prolongació del continent africà. El procés es va accelerar amb l'arribada dels governs socialistes i la por que els intents colpistes fessin marxa enrere a la història. Per a nosaltres no era una prosaica qüestió d'enciams i tomàquets, sinó la necessitat d'ancorar la nostra democràcia en un marc irreversible.

Per això no ens espantava cap de les condicions que vam haver d'acceptar i que no van ser fàcils de complir. El nostre entusiasme europeista es desbordava amb la pressió de l'espera continguda. El que venia d'Europa podia ser difícil, però no dolent. Quan em va tocar dirigir la delicada operació de cirurgia fiscal que va ser la implantació de l'IVA el vam presentar com un impost europeu aplicat per tots els nostres socis.

I aquell missatge va funcionar, perquè per a l'espanyol de mitjans dels 80 l'homologació amb Europa era bona de totes totes, incloent-hi els impostos. En això hem estat ¿encara ho som, tot i que menys¿ molt comunitaris. A diferència d'altres, com el Regne Unit, on a ningú se li acudiria vendre un impost importat de Brussel·les. Deu ser perquè des de Trafalgar la història ens ha portat per rutes diferents, forjant diferents percepcions del que Europa ha estat i podia ser.

Aquesta diversitat s'ha amplificat molt amb l'entrada dels països de l'Est. L'Europa del 86 és ben diferent de la d'avui, més gran, però més heterogènia, amb el motor francoalemany que ja no serveix per estirar el carro i amb més diferències sobre el camí a seguir. Cosa inevitable si tenim en compte d'on venim cadascun dels 27 estats membres. Els polonesos, per exemple, creuen que deuen la seva llibertat al Papa i als EUA, que van fer caure l'imperi soviètic. Per a molts espanyols, el Vaticà i els EUA són els responsables que el franquisme durés tant. Amb aquests antecedents és difícil que tinguem la mateixa visió del món i que puguem compartir una mateixa política exterior.

En aquests 25 anys Europa ens ha ajudat molt. Els fons que rebem ens han permès canviar la pell del país, construint infraestructures que no hauríem imaginat mai en l'època dels peons caminers. Ho sé molt bé com a ministre d'Obres Públiques que vaig ser. Però la transferència més important ha estat la de la credibilitat econòmica que ens va donar l'euro, la finestra oberta al món i un nou concepte de ciutadania. No vull ni pensar què li passaria a la pesseta si la tinguéssim avui. És cert que sense l'escut de l'euro no hauríem pogut cometre els excessos que ens han portat a aquesta difícil situació. Però això no és culpa de l'euro, sinó de la forma com hem utilitzat les seves possibilitats.

Per això, malgrat els problemes que una Europa massa desunida no sap ben bé com resoldre, tinguem ben present que és la nostra única forma d'enfrontar-nos al futur en el món globalitzat. I que avui necessitem Europa més que fa 25 anys.